

HARPUT KLASİK HADİS MECLİSİ- I PROGRAMI

HARPUT KLASİK HADİS MECLİSİ - I

26-31 AĞUSTOS 2024 HARPUT - ELAZIĞ

Gündüz Programları (26-31 Ağustos 2024)
Usûlü'l-Hadis Okumaları (Her Gün Saat: 09.00-12.30) - Harput Ulu Camii
el-Mükiza (Zehebî), Dr. M. Fatih KAYA
İlîlî'l-Hadis Okumaları (Her Gün Saat: 13.45-16.30) - Sara Hatun Camii
Kitâbü't-Temyîz (Müslim) ve el-İlîlî's-Sağîr (Tirmizî), Prof. Dr. Hamza b. Abdullah el-Melibârî

Akşam Programları / Paneller, Harput Dini İhtisas Merkezi Konferans Salonu
Hadis Çalışmalarının Dünü (26 Ağustos 2024, 20.30-22.30)
Arap Dünyasında Akademik Hadis Çalışmaları (27 Ağustos 2024, 20.30-22.30)
Batı'da Akademik Hadis Çalışmaları (28 Ağustos 2024, 20.30-22.30)
Türkiye'de Akademik Hadis Çalışmaları (29 Ağustos 2024, 20.30-22.30)
Akademik Hadis Çalışmalarının Geleceği (30 Ağustos 2024, 20.30-22.30)

Detaylı Bilgi İçin: <https://ilahiyatf.firat.edu.tr/tr>
Kayıt yaptırmak için: <https://forms.gle/QPAgLvzpPbXRBDe7>

HAZIRLAYAN: RUKİYE ALTIN

HARPUT KLASİK HADİS MECLİSİ- I PROGRAMI

Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi koordinatörlüğünde düzenlenen

Elazığ İl Müftülüğü ve Harput Dini İhtisas Merkezi desteğiyle

Harput Klasik Hadis Meclisi programının ilki yapıldı.

Program 26-31 Ağustos tarihlerinde öncelikle açılış programı akabinde

Gündüz Harput Ulu Camii'nde Dr. Mehmet Fatih Kaya hoca Usulü'l-

Hadis okumaları başlığında **‘el-Mûkiza’** isimli eser okunurken, öğlen

sonrası Sara Hatun Camii'nde Prof. Dr. Hamza Abdullah el-Melîbârî

hoca ile İlelü'l-Hadis okumaları kapsamında *'Kitâbü't-Temyîz'* okumaları

yapılmış ve son olarak da akşam yemeği devamında saat 20.30- 22.30

arasında Harput Dini İhtisas Merkezinde paneller düzenlenmiştir. Klasik

metin okumalarına paralel olarak Elazığ'ın güzide mekanlarından Harput

tarihi teneffüs edilmiştir. Programın en sonunda bir günlük bir gezi düzenlenerek

Keban ve Sivrice ilçelerine gidilmiştir.

Çalışmalar hakkında genel bir tablo çizilmeye gayret edilecektir ancak bütünüyle bir izahtan ziyade gelecek programlar için katılan ve katılmayan tüm ilim insanlarına bir fikir oluşturması gaye edinilmiştir.

I. Harput Klasik Hadis Programı düzenlenmesinde oluşturulan kurullar şu şekildedir:

ONUR KURULU:

Numan HATİPOĞLU (Elazığ Valisi)

Şahin ŞERİFOĞULLARI (Elazığ Belediye Başkanı)

Prof. Dr. Fahrettin GÖKTAŞ (Fırat Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Huriye MARTİ (DİB Başkan Yardımcısı)

Doç. Dr. Enver Osman KAAN (DİB Diyanet Akademisi Başkanı)

[illegible]

DÜZENLEME ÜST KURULU:

Prof. Dr. Veysel ÖZDEMİR (Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı)

İrfan ÜSTÜNDAĞ (Elazığ İl Müftüsü)

Dr. Yahya KARATAŞ (Elazığ Harput Dini İhtisas Merkezi Müdürü)

DÜZENLEME KURULU:

Doç. Dr. Mehmet ÖZTÜRK (Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekan Yrd.)

Tayyip TÜZ (Elazığ Müftü Yrd.)

Mehmet ALATAŞ (Elazığ Harput Dini İhtisas Merkezi Müdür Yrd.)

Dr. Öğrt. Üyesi Nizamettin ÇELİK (Fırat Ün. İlahiyat F.)

Dr. Öğrt. Üyesi Mustafa TAŞ (Fırat Ün. İlahiyat F.)

Dr. Öğrt. Üyesi Emine ERDOĞAN MARSAK (Fırat Ün. İlahiyat F.)

Arş. Gör. Dr. Cemal URAL (Fırat Ün. İlahiyat F.)

SEKRETERYA:

Dr. Öğrt. Üyesi Nizamettin ÇELİK (Fırat Ün. İlahiyat F.)

Arş. Gör. Dr. Cemal URAL (Fırat Ün. İlahiyat F.)

Rukiye ALTIN (Fırat Ün. İlahiyat F. Yüksek Lisans Öğrencisi)

Şeymanur ERDOĞAN (Fırat Ün. İlahiyat F. Yüksek Lisans Mezunu)

I. Harput Klasik Hadis Meclisi programı tanıtım linki:

<https://www.instagram.com/reel/C--qmJCIDuC/?igsh=MXy2OWlxYzU2dHdsdg==>

HADİS MECLİSİ BİRİNCİ GÜN:

AÇILIŞ PROGRAMI

Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öncülüğünde Elazığ İl Müftülüğü ve Harput Dini İhtisas Merkezi işbirliğinde organize edilen 1'inci Harput Klasik Hadis Meclisi'nin açılış programı düzenlendi. Harput Dini İhtisas Merkezi'nde düzenlenen açılış programına Elazığ Valisi Numan HATİPOĞLU, Elazığ Belediye Başkan Yardımcısı Nazif BİLGİNOĞLU, Fırat Üniversitesi Rektör V. Prof. Dr. Mahmut DOĞRU, Elazığ İl Jandarma Komutanı Kıdemli Albay Alpaslan DOĞAN, Diyanet İşleri Eski Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Fikret KARAMAN, Elazığ İl Müftüsü İrfan ÜSTÜNDAĞ ve çok sayıda davetli katıldı.

Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öncülüğünde Elazığ İl Müftülüğü ve Harput Dini İhtisas Merkezi işbirliğinde organize edilen 1'inci Harput Klasik Hadis Meclisi'nin açılış programı düzenlendi. Harput Dini İhtisas Merkezi'nde düzenlenen açılış programına Elazığ Valisi Numan HATİPOĞLU, Elazığ Belediye Başkan Yardımcısı Nazif BİLGİNOĞLU, Fırat Üniversitesi Rektör V. Prof. Dr. Mahmut DOĞRU, Elazığ İl Jandarma Komutanı Kıdemli Albay Alpaslan DOĞAN, Diyanet İşleri Eski Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Fikret KARAMAN, Elazığ İl Müftüsü İrfan ÜSTÜNDAĞ ve çok sayıda davetli katıldı.

1. Harput Klasik Hadis Meclisi programı kapsamında düzenlenen panellere çok sayıda akademisyen katıldı. Dekanımız Prof. Dr. Veysel ÖZDEMİR, yapılan bu ilmî faaliyetlerin Harput'taki ilmî hayatı canlandıracağını vurguladı.

Veysel Özdemir: Hadis meclislerinin, Tabiiun nesli ve arkasından gelenler olmak üzere günümüze kadar gelen bir eğitim faaliyeti, eğitim-öğretim süreci olarak niteledi.

Örneğin Peygamber'den (s.a.v.) sonra İbn Mesud'un Kufe; Cabir b. Abdullah'ın Mescid-i Nebi; Abdullah İbn Abbas'ın Mekke, Mescid-i Haram; Abdullah ibn Amr'ın Basra, Mısır; Muaz b. Cebel'in ve Ubey b. Kab'ın yine Mescid-i Nebi de meclisleri kurduğunu hadisleri ve sünneti öğrettiğini, genel anlamda ilmi öğrettiğini biliyoruz. Tabi ashab-ı kiram İslam coğrafyası büyüdükçe ve birçok beldeye ulaşınca İslam, farklı yerlere dağılmıştır. Bunların arkasında bizzat sahâbîlerden hadisleri/ ilmi öğrenmek için yolculukların başlanması yatmaktadır. Bu yolculukları bizzat ilmin kaynağı sahâbîlerden öğrenmek için yapmışlardır. Örneğin Ebu Eyyüb el-Ensari'nin

bir hadisi doğrulamak amacıyla Ukbe b. Amir ile görüşmek için 1400 km mesafede bulunan Mısır'a kadar bir aylık bir sürede yolculuk yaptığını kaynaklardan biliyoruz. Yine Cabir b. Abdullah'ın Abdullah b. Uneys'ten tek bir hadisi dinlemek için Şam'a kadar yolculuk yaptığını bizlere ulaşan rivayetlerden öğreniyoruz. Tabii bu ilim yolculuklarına klasik literatürümüzde "rihle/ ilim yolculuğu" denilmektedir. Sadece ve sadece bilgi/ ilmi elde etmek için arka planında herhangi bir ticari siyasi kaygı olmadan yapılan yolculuklardır. Bununla ilgili meşhur Tabiinlerden Kesir b. Kays'ın Şam'da Ümeyye Camii'nde meşhur sahâbî Ebu Derda ile otururken yaşadıkları anekdot önem arz etmektedir. Pek çok kaynakta yer alan rivayet şöyledir: Bir kişi Ebu'd-Derda'nın yanına gelir ve şöyle der: "Sizden rivayet ettiğiniz bir hadisi dinlemek istiyorum." Dedikten sonra Hz. Peygamber'den (s.a.v.) şehriden o hadis için geldiğini belirtir." Ebu'd-Derda: "(İnanamıyor) Gerçekten bunun için mi geldin ticaret gibi başka bir sebeple gelmedin mi?" diye soruyor. "Hayır" Cevabını alıyor. Sadece bu hadis için geldim başka bir şey için gelmedim deyince herkesin bildiği meşhur hadisi zikreder. "Kim bir ilim elde etmek için yola koyulursa Allah da onun cennete giden yolunu kolaylaştırır." Değerli Hâzirun, rihleler böylelikle gelişerek İslam coğrafyasının her alanına yapılmaya başlandı. Örnek verecek olursak binlerce âlim rihle örneğini yaşamıştır, bu bilgileri Tabakat ve Terâcim kaynaklarında çokça görebiliriz. Ahmet b. Hanbel; Basra, Kufe, Medine, Mekke, Şam, Halep, Cizre ve Yemen'e rihleler yapmıştır. Bu rihleleri yapan Ahmet b. Hanbel'i maddi sıkıntılar içerisinde olan, geçim olanakları zor yaşayan biri olarak bilmekteyiz. Ki Yemen'e yaptığı rihlesinde "*Musannef*" sahibi Abdurrezzak b. Hemmam'ın yanına giderken yolculuk yaptığı kervanda devrelerin bakıcılığını yapmak zorunda kalmıştır. Yirmi yıl boyunca rihleler yapmış kırk yaşına kadar evlenememiştir. Yine örnek olarak İmam Buhârî'nin rihlelerini zikredilebilir. Çok sayıda rihleler yapmıştır. Hatta yıllarca süren, on dört bin kilometre yol yaptığını, yapılan çalışmalardan öğrenmekteyiz.

Harput Klasik Hadis Meclisi programı afişi anlam olarak şunları ifade etmektedir: (Hadis âlimleri ve talebeleri vâkıf bu konuya, Hâziruna hitaben) İmam Buhârî hazretlerinin şöhreti, birçok beldeye ulaşınca Bağdat'taki hadis âlimleri İmam Buhârî'nin gerçekten hafızasını ne kadar güçlü olduğunu, binlerce hadis ezbere bilip bilmediğini kontrol etmek ve imtihana tabi tutmak isterler. Bağdat'a geldiğinde on tane âlimin her birine onar hadis verirler ve bu hadislerin senet ve metinlerini karıştırırlar. Cami meclisinde imtihana başlarlar. Birinci hadisten başlar ilk âlim

ikinciye üçüncüyü zikretmeye başlayınca Buhârî, ‘Ben bunları bilmiyorum, der, dört beş altı derken yedinciye geldiğinde etraftaki bilen âlimler, ‘Buhârî bu işi anladı’ derler. Tabi oradaki avam/halk Buhârî hadisleri bilmiyor demeye başlarlar. Yüz hadis bittikten sonra Buhârî başlar birinci hadisten her hadisin metni ile senedini zikretmeye. Afişte yer alan görsel bu şekilde bir anlama sahiptir, diyerek konuşmalarını teşekkür ile sonlandırır.

1. Harput Klasik Hadis Meclisi programı kapsamında düzenlenen panellere çok sayıda akademisyen katıldı. Dekanımız Prof. Dr. Veysel ÖZDEMİR, yapılan bu ilmî faaliyetlerin Harput'taki ilmî hayatı canlandıracağını vurguladı.

Klasik Hadis Meclisi programının ilk günü akşam yapılan panellerde Hadis çalışmalarının dünü konusu ele alınmıştır. Bu konuda Prof. Dr. Veli Atmaca, Doç. Dr. Şule Yüksel UYSAL, Prof. Dr. Ahmet ÜRKMEZ ve Prof. Dr. Enbiya YILDIRIM sunumlarını gerçekleştirmiştir. İlk konuşmayı Şule Yüksel UYSAL yapmış olup hadis çalışmalarının doğal bir süreçte oluşup geldiğini ve oluştuğunu ifade etmiştir. Bu bağlamdan hareketle sunumunu oluşturmuştur. Dönemin yapısında kadına yüklenen anlam ile hadise karşı yüklenen misyona işarette bulunmuştur. Dönemden ayrı bir hadis ilminin olmadığını, siyasi yapıyla da bir uyum içerisinde oluştuğu ve hadis uydurma faaliyetlerine de bu bağlamda işarette bulunmuştur. Maddeler halinde dönemi analiz ederek örneklendirmiştir. Enbiya YILDIRIM, yaşanan savaşların arka planında yatan düşüncelere işarette bulunmuştur. Arada bir iki noktaya işaret etmiş ve doğru akademik okumaların yapılabilmesi için insan faktörünü tanımak, eserle yazarı ayrı tutmamak ve eserin dilini anlamak gerektiği üzerinde durmuştur. Suriye'de yaşanan savaşta hadis ilminde oluşumundan kayıplara ve dönemin âlimlerine işarette bulunmuştur. İlmî Allah rızası için yapılması gerektiğini ve teorik kadar pratiğin de önem arz ettiği üzerinde durmuştur. Abdulfettah Ebu Gudde, Şuayb el-Arnaut, Muhammed Nâsirüddin el-Elbânî, Fuat Sezgin, Zahid el-Kevserî gibi âlimler üzerinde durmuştur. Ahmet ÜRKMEZ ise devam eden ilmi geleneğini yakın zamanına işarette bulunmuştur. Hadis-tarih-sosyal bilimler ilişkisine değinmiştir. Bu ilişkiyi tarihi olay ve şahsiyetlere başvurarak sunmuştur. Tarihin tekerrür ettiğini ve hadis tarihi alanında çalışmalara yoğunlaşmak gerektiği üzerinde durmuştur. Tarihten günümüze ulaşan bir ders çalışma süreci olması gerektiğine vurguda bulunmuştur. Böylece bütüncül bir

hadis meclisi dününe dair bir tablo oluşturmuş olur. Veli ATMACA, oturum başkanı olarak konuyu özetlemiştir.

HADİS MECLİSİ İKİNCİ GÜN:

Harput Klasik Hadis Meclisi programının ikinci gününde, sabah kahvaltısından sonra saat 9.00- 12.30 arasında Harput Ulu Camii'nde Dr. Mehmet Fatih Kaya ile Usûl'î-hadîs okumaları iki oturum şeklinde yapılmaktadır. Öğlen yemeği ve namaz arasından sonra ise Sara Hatun Camii'nde Prof. Dr. Hamza b. Abdullah el- Melîbârî ile 'İlelû'l-hadîs okumaları saat 13.45- 16.30 arasında bir buçuk saat olacak şekilde iki oturum halinde düzenlenmiştir.

Prof. Dr. Hamza b. Abdullah el- Melîbârî, İmam Müslim'in '*et-Temyiz*' adlı eserini okutarak ilk muhaddislerin tenkit faaliyeti meselesine değindi. Bu hususta Melîbârî, ilk muhaddislerin tenkit metodunun farklı olduğunu vurguladı. Zira onlar her hadisin bütün rivayetlerini toplayıp karşılaştırıp sonucuna varıyorlardı. Bu noktada Melîbârî, örnek olarak derslerde verdiği her hadisin sened şemasını çizerek bulunan illetler ve ihtilaflara işaret etti. Son olarak ilgili rivayeti hangi râvi ezberledi diye tespit etmiştir.

Dr. Mehmet Fatih Kaya, ilk ders için okunan '*el-Mûkiza*' isimli eserin kendisi ve yazarı Zehebî'nin mükemmelliği üzerinde durdu. Kitapta kıymetli olan bazı hususlara ve râvi bilgisine dikkat çekti. Çalışmanın yeni baskısının hazırlandığına işaret ederek akademide çalışma konusu olabilecek bazı konulara değinmiştir. Örneğin çalışmada Zehebî'nin 50 kadar ihtisarının tespiti sayılabilir. Muhtasar kavramı izah edilir, kitaba kavramın yansıma boyutu ele alınır ve kitabın yazılış tarihi/ müellifin 50'li yaşları olduğu tespit edilir. Okunan kitabın bölümlerinin netleşmediğini, müellifin '*el-İktirah*' eserinde net olduğunu ancak eserdeki her başlığa yer açılmadığı mukayeseli

olarak incelenir. Kitabın önemi noktasında Zehebî'nin elinden çıkmış olması yeterlidir. Nakd konusunda “Hadisçiler eleştirel değildir.” Tenkitte asıl iş adalet ve zabt tespiti sonrasında başlar. İlet konusu asıl zor olan ve hadisçileri uğraştırmıştır. Zehebî sadece teorisyen değil pratisyen gibi çalışmıştır. Bu çalışma Zebebi'nin tek usul kitabıdır, haliyle pratikte uygulamalarıyla desteklenmelidir. Sadece usül değil Zehebî'nin tüm çalışmaları okunmadan yazılacak Hadis tarihinin eksik kalacağını belirtir. Mukaddime babında kitabın diğer özelliklerine de yer verilerek ilk gün tamamlanır. Sonraki günlerde ana konulara başlanarak derslere devam edilmiştir.

İlk günün ders anlatımından da hareketle Dr. Mehmet Fatih Kaya, ders anlatımında önceliği kitabı tanımaya, usulünü bilmeye ayırır. Kitabı tanırken bütüncül bir yaklaşım sergiler. Yani kitabın mevcut diğer baskılarını ele alırken yazarı da sadece okunan kaynak ile sınırlandırmaz diğer tüm yönlerine temas ederek örnekler üzerinden anlatır. Derse paralel olarak katılan öğrencilerden ders esnasında ve sonrasında sorularını alır. Soru cevap tekniği ile zihinleri diri tutar. Metnin mukaddime kısmından sonra her konuyu belli parçalar arasına derste değineceği konuları serpiştirerek ana metni de okuyarak ilerler. İki ders olarak planlanan akış, dersin anlatım usulü ve seçilen kaynağın mükemmel oluşu ile talebenin devamını isteyeceği derslere dönüşmüştür.

Klasik Hadis Meclisi programının ikinci günün akşam panellerin de Doç. Dr. Ahmad Abduljabbar SNOBAR, Dr. Adil ÖZTEKİN, Doç. Dr. Ahmet ÖZDEMİR ve Arş. Gör. Cansu ALTINOK “Arap Dünyasında Akademik Hadis Çalışmaları” üzerine konuşmuşlardır. Programda moderatör Prof. Dr. Mehmet BİLEN olarak tespit edilmiştir. Ancak kendisi katılamadığı için yerine sunumlarını da yaparak Dr. Adil ÖZTEKİN yürütmüştür.

Konuşmanın giriş aşamasında Harput Klasik Hadis Meclisi programının ilk olması devamının gelmesi açısından Harput merkezli gelenek oluşturması sağlanan ilmi ortamın talebe açısından önemi ve oluşan ortamın hadis ilmi bağlamında sağladığı faydanın önemi üzerinde durulmuştur. Akabinde konuşmalara yer verilmiştir. İlk olarak Cansu ALTINOK, Ürdün'deki akademik hadis çalışmaları üzerine konuşmalarını yapmıştır. Son yıllarda Ürdün'deki hadis çalışmalarına bütüncül olarak bakmış ve ilkokul ve ortaokul düzeyine kadar bilgilere değinmiştir. Vakıf ve dernekleri durumu, Şuayb ARNAVUT ve Nasuriddin ELBANİ hocalardan ve Kudât

ailesinden bahsetmiştir. Cami akademi buluşmasının olduğunu ancak burada ki ilmi hayatın o kadar canlı olmadığından bahsetmiştir. Bunu da devlet kontrolünün kısıtlı olmasına bağlı olarak ele almıştır. Bu çalışmasını Ürdün ve akademik hayatı üzerine yapılan çalışmalardan elde etmiş, mevcut eğitimde verilen ders kaynaklarına giderek tespitlerde bulunmuştur. Slaytta bu kaynaklara yer vermiştir. En son ise üniversite düzeyine yer vermiştir. 34 tane akademisyen in olduğuna işarete bulunarak müfredat ve sürece işarete bulunmuştur. Bu durumları Türkiye eğitim sistemi ile mukayese ederek sunmuştur. Ürdün üniversitesinin kütüphanesini geniş oluşunu ve hatta İSAM kütüphanesinden daha geniş olduğu üzerine vurguda bulunmuştur. Bu bulguları örnekle üzerinden izah etmiştir. Yapılan çalışmaları istatistiksel olarak sunmuştur. En son mevcut çalışmalara öneriler sunularak sunum tamamlanmıştır. Doç. Dr. Ahmet ÖZDEMİR, Sudan'dan ve İbadilerden bahsetmiştir. Dönemin sahip olduğu bakış ve bu bakışın çalışmalara olan bakışı üzerinde durmuştur. İbadi kavramı ve temsilcisine hareketle izahlara yer vermiştir. Mukayeseli olarak dönemin önemli hocaları ve kaynakları üzerinde bir örneklem oluşturarak tarihsel bir sıra ile bakış açısı sunularak dönem betimlenmiştir. Adil ÖZTEKİN, Mısır'daki akademik hadis hakkında konuşmalarını yapmışlardır. 19. yy'dan günümüze bir değerlendirme yapmış ve Mısır'ın El-Ezher üniversitesi gibi eğitim kurumlarına sahip olması ve düşünce yapısıyla farklılık arz etmesine vurguda bulunmuştur. Batı ile irtibatının olması, ulemasına, medyatik yapısına ve siyasi çalkantılara yer verilmiştir. Bu betimsel ve sorunsal yapıya Mısır'ın geleneksel ve eleştirel yelpazesine değinerek taksim etmiştir. Mısırdaki fikri yapıyı özetlemiştir. Panellere sürpriz iki isim daha katılmıştır. Bunlardan ilki Ahmad Abduljabbar SNOBAR, Arap dünyasındaki illel çalışmalarını özetlemiştir. Son olarak Abdulvasıf ERASLAN, Hamza b. Abdullah el-Melîbârî'nin Hadis Problemleri İle İlgili Görüşleri Üzerine Tartışmalar ve Değerlendirmeler konulu yazdığı makalesini sunmuştur. Özellikle çalışma Klasik Hadis Meclisi programının bir parçası olan illel okumalarında Hamza b. Abdullah el-Melîbârî'nin anlatım tarzını anlamak ve istifade edebilmek bakımından önemlidir.

HADİS MECLİSİ ÜÇÜNCÜ GÜN:

Harput Klasik Hadis Meclisi programının üçüncü gününde, sabah kahvaltısından sonra saat 9.00- 12.30 arasında Harput Ulu Camii'nde Dr. Mehmet Fatih Kaya ile Usûlü'l-hadîs okumaları iki oturum şeklinde yapılmaktadır. Öğlen yemeği ve namaz arasından sonra ise Sara Hatun Camii'nde Prof. Dr. Hamza b. Abdullah el- Melîbârî ile 'İlelü'l- hadîs okumaları saat 13.45- 16.30 arasında bir buçuk saat olacak şekilde iki oturum halinde akşam yemeği ve namazına kadar sürmektedir.

Klasik Hadis Meclisi programının üçüncü gününde moderatörlüğünü Zişan TÜRÇAN'ın yaptığı "Batı'da Akademik Hadis Çalışmaları" başlıklı konuyu Doç. Dr. Fatma KIZIL, Prof. Dr. Abdullah Taha İMAMOĞLU ve Dr. Fatma Yüksel ÇAMUR ele almışlardır. Fatma KIZIL, Batı'daki çalışmaların Hadis Kur'an, Siyer konularında iç içe çalıştıklarını belirtir. Goldzier'den bu yana oluşan eğilimlerden bahseder ve 6 tane trend/eğilim olarak taksim eder. En fazla üzerinde durulan ve en çok çalışılan konu Arap yarım adasında İslam'ın doğuşundan önceki irtibatlar var mıdır? Sorusu son on beş yılın çalışma konusudur. Bizim vahiy merkezli yaklaşımımız karşın Batı'nın seküler bir yaklaşım sergilediğini vurgular. Bir etkileşimin olduğunu ve bunun ikiye ayrıldığından bahseder. Bu anlamda örnekler vererek ve Batılı oryantalistlerin bakış açısını Siyer ilmi ile ilişkilendirerek vermiştir. En sonda ise bir tablo halinde Batılı oryantalistlerin çalışma alanlarını ve çalışmalarını sunmuştur.

Abdullah Taha İMAMOĞLU sunumunu Alman oryantalizmi üzerine yapmıştır. Alman oryantalizminde, çalışma alanları sadece hadis üzerine değil pek çok alanda olmuştur. Türkiye'nin ilişkileri ve Alman dili bağlamında önemini arz etmiştir. Çalışmalarım sayısı ve Alman akademiyasındaki fikri alt yapıya değinmiştir. Pek çok

diller üzerine çalışmalar yapılmıştır. Belli okumalar için öncelikle dil öğrenimi yapılmıştır. Katolik ve Protestan teolojisine göre yapılanmışlar farklı öğrenimler olduğuna dikkat çekilmiştir. Dinler arası diyalog Protestan teolojisine ile olmuştur. Kitap kritiği ile değerlendirme ve tetkikler önem arz edilmiştir. Arapçayı çağdaş anlamda d çalışarak güncelden kopmamışlardır. Diğer ülkelerde yaşanma durumlarda Şafi ve Hanefi fıkına dönük çalışmıştır. Yaklaşık 25 enstitü olduğu ve farklı alanlara eğildiği görülmüştür. DMG kurumu İslam araştırmalarını yapmakta ve yayın organları oluşturmaktadır. İdealizm düşüncesinin çalışmalara yansıdığı görülmüştür. Felsefe alanı alt başlığında pek çok din incelenmiştir. Devlet iradesi bireysel iadeden kopuk olmamış ve ilmi anlamda bilim adamlarını desteklemiştir. Kültür tarihçiliği ağır basmıştır. Alman akademisyen zihninde büyük bir plan vardır ve küçük tezlerle destekler ve bunu amaç edinir. Bu anlamda Abdullah hoca istatistiksel verilerle ve örneklerle sunumunu tamamlanmıştır.

Fatma Yüksel ÇAMUR, sunumu birazcık daha içeriğe yönelik bir sunum olmuştur. Batı'da ki Dil bilimi ve Edebiyat çalışmalarının bizdeki hadis çalışmalarındaki yerine değinmiştir. Hadislerin hikâyeleştirilerek anlatımı üzerine yoğunlaştırılmış örnekler üzerinden izaha kavuşturulmuştur. Sahâbenin aktarımında insani yön göz önüne alınarak bir hatıraya dönüşecek bir kıssa haline gelip rivayet halinde standartlaşmış bir hadis rivayeti olduğunu belirtir ve İfk hadisesini, Hz. Peygamber'in (s.a.v) eşi Hz. Aişe'nin (r.a) yaşı meselesi örnekliğini verir. Bu durum hadis uydurmasından ziyade dönemin anlatı geleneğinden faydalanmadır. Şeklinde farklı bir yöne vurgu yaparak Batı'nın Akademik Hadis çalışmalarını farklı bir yönü ile ele almıştır.

HADİS MECLİSİ DÖRDÜNCÜ GÜN:

Harput Klasik Hadis Meclisi programı dördüncü gününde sabah kahvaltısından sonra saat 9.00- 12.30 arasında Harput Ulu Camii'nde Dr. Mehmet Fatih Kaya ile Usûlü'l-hadîs okumaları iki oturum şeklinde yapılmaktadır. Öğlen yemeği ve namaz arasından sonra ise Sara Hatun Camii'nde Prof. Dr. Hamza b. Abdullah el- Melîbârî ile 'İlelü'l-hadîs okumaları saat 13.45- 16.30 arasında bir buçuk saat olacak şekilde iki oturum halinde akşam yemeği ve namazına kadar sürmektedir.

Programın akşam paneli Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Veysel ÖZDEMİR'in moderatörlüğünü yaptığı Türkiye'de Akademik Hadis Çalışmaları konulu panel düzenlendi. Panelde Samsun Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Salih KESGİN ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Muammer BAYRAKTUTAR sunum yaptılar.

Prof. Dr. Muammer BAYRAKTUTAR, 'Dünden Bugüne Hadis Sünnet Sempozyumu' üzerine neler çalışılmış, bu çalışmalar nerede ve hangi konuları kapsamaktadır. Yapılan sempozyumlar için daha iyi nasıl hale getirilir sorusu üzerine durmuştur. Sempozyum üzerine tarihsel bir girişten sonra sayısal veriler ile yapılan sempozyumlara değinmiştir. Uluslararası sempozyumlar ve Türkiye özelinde yapılan sempozyumlar tarihsel bir alış ile sunmuştur. Alanın medarı olan hocaların farklı ülkelerde sempozyumlar düzenlediğini ve nitelikli çalışmaların Sîret Sempozyumu olarak oluştuğundan bahseder. Yapılan sempozyumlar farklı alanlarda ve sistemli olarak yapılmıştır. En son tespit ve değerlendirmeler verilmiştir. Yapılan çalışmaların uluslararası dergilerde yayınlanması, yapay zekâ destekli olması önem arz eden noktalardandır. Son zamanlarda lisansüstü sempozyumların olması talebelere güzel bir alan açtığı vurgulanmıştır.

Salih KESGİN, İlahiyat fakültelerinin genel serencamı üzerinden hadis alanındaki gelişmelere uzanan tarihsel akış içerisinde istatistiksel olarak genel durumlara mevcut üniversite sayısındaki değişim, yapılan tezlerin konusu, mezun olunan öğrenci sayısı gibi başlıklara kategoriksel bir yaklaşımla değinmiştir. Ele aldığı her konuyu eleştirel, betimsel ve yapıcı bir bakış açısı ile öneriler sunarak değerlendirmiştir. Bu anlamda verilerin somutlaştırılması için bir PowerPoint sunusu ile anlatımını desteklemiştir.

En son genel değerlendirme ve öneriler durularak oturum özetlenir ve tamamlanır.

HADİS MECLİSİ BEŞİNCİ GÜN:

Harput Klasik Hadis Meclisi programı beşinci günde, sabah kahvaltısından sonra saat 9.00- 12.30 arasında Harput Ulu Camii'nde Dr. Mehmet Fatih Kaya ile Usûl'l-hadîs okumaları iki oturum şeklinde yapılmaktadır. Öğlen yemeği ve namaz arasından sonra ise Sara Hatun Camii'nde Prof. Dr. Hamza b. Abdullah el- Melîbârî ile 'İlelû'l- hadîs okumaları saat 13.45- 16.30 arasında bir buçuk saat olacak şekilde iki oturum halinde akşam yemeği ve namazına kadar sürmektedir.

Klasik Hadis Meclisi programının akşam panelinde ‘Akademik Hadis Çalışmalarının Geleceği’ başlıklı konuyu Prof. Dr. Bünyamin ERUL moderatörlüğünde Prof. Dr. Bekir KUZUDİŞLİ ve Prof. Dr. Veli ATMACA konuşmuşlardır.

Bünyamin ERUL, ahiret inancının geleceğe bir yönüyle olumsuz etkisinin olduğunu belirtir. Geçmişten bu yana kurtarıcı beklentisi bu duruma işaret etmektedir. Ancak geleceği planlayacak olan bizleriz. Bu konuda pek çok sahih hadis bulunmaktadır. Bunları yorumlarken olumsuz yorumluyoruz. Örneğin zaman vurgusu konusunda farklı okumalar yapılması gerektiğini zikreder. Fiten ve kıyamet alameti ile alakalı okumalarını farklı bakış açıları ile yeniden okunması üzerinde durmuştur. Gelecek planların yapılması üzerine değerlendirmede bulunmuştur.

Her dönemin getirileri mevcut gelişmelere paralellik gösterir. Şu an ise çok hızlı akan bir süreç var. Ancak geleneği olmayanın geleceği olmaz, geleceği olmayanın da geleneği olmaz diyerek sözü Bekir KUZUDİŞLİ hocaya bırakmıştır. Yakın geleceği bu günün konusu üzerine üç başlıkta karşılaşmalar, kurumlarımız ve geleceğimiz şekilde işlemiştir. Bir fikrin gelişimi, işlevsel alanların belirlenmesi, gelecek çalışmalarından ziyade karşılaştırmalı çalışmaların daha başarılı olduğu, gelecek araştırmalarında olumsuz örnekler üzerinden değil geleceğe perspektif tutan kişiler üzerinden okuma yapılmalı, zamanın kurgusu iyi yapılmalı, zamanın ruhu iyi analiz edilmeli, tarihçi kimliğine bürünülmeli, karşılaştırarak oryantalizmi, modernizm üzerine bir açılım şeklinde ele almıştır. Yapılan çalışmalar ve girişimler üzerinde durulan bu noktalara yönelik yapılmalıdır. İşin mutfağına girmeli ancak mutfakta da kalmamalı. Yeni sorunlar var, sorun olmayan durumlar sorun olmaya başlıyor. Günümüz ve gelecek yeniden ele alınmalı çünkü kültürel zemini yok. Gelişim güzeldir ancak düzenlemek gerekir. Kurumlar özellikle TÜBİTAK kültürel zemine yönelen çalışmaları destekliyor. Karizmatik hocalar ve çığır açan öğrenciler ile gelişim olacaktır, diyerek sözlerini tamamlar.

Veli ATMACA, kilit kavramın hadis ilminde tebliğin veda haccından bu yana bir önemi olduğunu ve hareket noktasını oradan başlayarak alır. Lafzi ve lafzi olanı çalıştık ancak rivayette Allah Resulünü ne kadar okuduk? Sorusu ile tebliği ön plana almalı, yola çıkmalıyız ve bunu ne kadar gerçekleştirdiğimiz üzerinde durmalıyız. Amcamın ihtiyacına göre yazmamız gerektiği üzerinde durmuştur. İlmin ve medeniyetin öğretmeni ihtiyaçlardır. İhtiyaç duyuyorsak icatta bulunuruz. İlmi teknik

hadisçilik ve kültürel hadisçilik ayrımında ikinci kısımda bir eksiklik olduğu ve oraya eğilmek gerektiği üzerinde durur. İlim insanların da bu alanda çalışması gerektiğini örnekler üzerinden vurgular. Bu hususta ortak bir metodoloji oluşturulması gerektiği üzerinde durur. Akıl birliği yapılarak tüm bilimlerin tek çatıda ve aynı ortak fikirde toplanması gerektiği üzerinde durur. Eserler ve kişiler tanınmalı bu şekilde okumalar yapılmalıdır. Bu noktalar birer proje halinde el birliği ile icra edilmelidir. Bu anlamda akademisyenlerin bir kısmı araştırma yapmalı bir kısmı eğitimci olarak ders vermeli diyerek iş bölümü ile daha sistemli çalışılacağını belirtir. Bilhassa Harput Klasik Hadis Meclisi programında olduğu gibi işbirliği ve sistemin oluşturduğu muhteşem sonucu örnek vererek sözlerini tamamlar.

En son genel değerlendirme ve öneriler üzerinde durularak oturum özetlenir ve tamamlanır.

HADİS MECLİSİ ALTINCI GÜN:

Harput Klasik Hadis Meclisi programının altıncı gününde, sabah kahvaltısından sonra saat 9.00- 12.30 arasında Harput Ulu Camii'nde Dr. Mehmet Fatih Kaya ile Usûlü'l-hadîs okumaları iki oturum şeklinde yapılmaktadır. Öğlen yemeği ve namaz arasından sonra ise Sara Hatun Camii'nde Prof. Dr. Hamza b. Abdullah el- Melîbârî ile 'İlelü'l-

hadîs okumaları saat 13.45- 16.30 arasında bir buçuk saat olacak şekilde iki oturum halinde akşam yemeği ve namazına kadar sürmektedir. Program akşam paneli olarak kapanış ile genel bir değerlendirme şeklinde devam etmiştir. Gezi programı ise sonraki gün sabah kahvaltısı akabinde yapılmıştır.

KAPANIŞ PROGRAMI

Harput Klasik Hadis Meclisi programı kapanış programı ile sona ermiştir. Beş gün boyunca süren yoğun ilmi programlar ve ders aralarında yapılan sohbetler ile tamamladık.

Programın en aşında olduğu gibi sonunda da Diyanet İşleri Başkanımız sayın Prof. Dr. Ali ERBAŞ'ın konuşmaları ile başlayan akabinde programa katkısı olan diğer katılımcılarla devam eden konuşmaların sonunda programın sonraki yıllarda bir ilmi geleneğin canlandırılması ve yaşanması açısından önemine vurgu yapılarak tekrar edilmesi yönünde temenniler sona erdi.

Kapanış programı sonrasında Keban gezisi, Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Murat Camii son olarak da Sivrice ilçesine yapılan geziler ile Elazığ şehrinin tarihi ve doğal güzelliklerini tüm ilim yolcuları ile gezilerek müşahade ettik.

